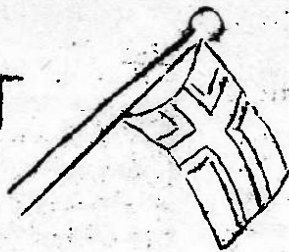

F R I T T L A N D

Nr. 106 - 1. årg.

Freitag, 1. desember 1944.

FRA HJEMMEFRONTENS LEDELSE.

De deporterte fra Nord-Norge begynner nå å komme sørover. De har mistet alt, og de lidelser de har gjennomgått er ubeskrivelige. Det er en selvfølge at vi gjør alt for å lette deres sønn. Men det er like selvfølgelig at vi ikke samarbeider med de nazistiske myndigheter og organisasjoner som er medansvarlige i denne krigsforbrytelse, og som ved å nekte å motta det svenske tilbud om å gi de deporterte tilhold og forpleining i Sverige har satt tusener av menneskelig i fare.

Hjelp dine landsmenn! Hjelp dem med hus, mat, klær og senere med arbeid! Vi må ikke risikere at tyskerne får høve til å nytte deres arbeidskraft. Men hjelp dem direkte eller gjennom trygge kanaler. Overlat til NS å ta hånd om sine egne.

VÅRT MÅL

Vårt mål har hele tiden først og fremst vært å få slutt på krigen og få tyskere og quislinger ut av landet. For lenge synes det å være det eneste og absolutte mål; når det er nådd, vil alle vanskeligheter løse seg selv. Det er meget forklarlig at dette har vært hovedmålet. Kampen mot undertrykkerne har vært hard og kostet mye, og det å få fallet dem ut av landet er en vesentlig forutsetning for å kunne ofre oss for andre oppgaver. Kampen har i den grad vært absorberende og påkjenningen så stor at kampens heldige utfall, befrielsen, er blitt den rosenrøde innbefatning at våre ønskedrømmer under strabasene som vi tror skal gi oss øyeblikkelig kompensasjon for det vi har savnet og lidt.

Befrielsen av de andre europeiske land har i tidertid for folk som har hatt anledning til å følge med, vist seg å innebære noe ganske annet enn det vi har trodd. Befrielsen har vist seg å være det blotte faktum at nazityrannet har forlatt landet etter en ødeleggende og blodig kamp; tilbake står en befolkning, lite skikket til oppbyggende arbeid etter lenge å ha kjempet mot fienden med destruktive metoder, og et sivilt administrasjonsapparat som er bygget opp under okkupasjonsvillkår etter nazistenes påtrykk. Tilbake står også motsetninger og divergerende meninger som skal luftes fordi man nå tror at man står ved det endelige mål og fordi samarbeidet innen motstandsbevegelsen ikke har vært basert på å være lenger enn til dette første krigsmål. I bildet ser vi også en hjemmefront, utrolig sår og mistenksom etter en lang og hard okkupasjon som venter at de allierte og utefronten skal ha ferdig et universalmiddel til å rydde vekk problemene, arbeidsløshet og forsyninger. De ser også en utefront som influert av de alliertes syn betrakter motstandsbevegelsen som et radikalt element, mens den i virkeligheten representerer et uformet krav på å få rensket opp blant okkupasjonstidens samarbeidsmenn og få fjernet utvektene innen førkrigstidens partipolitikk. Bristen synes først og fremst å ligge i mangelen på et felles formulert mål.

Utdrivelsen av fienden er den første og store milepæl, men det kommer alvorlige og krevende oppgaver etter. Et helt folk skal bringes på føte igjen både økonomisk og åndelig, og vi skal forsøke å finne et mål og en ordening som vi alle, bevisst eller ubevisst har kjempet for og som vi kan enes om.

Tanken på etterkrigstiden må på ingen måte svekke vår kamp mot fienden, men vi må heller ikke si om etterkrigstiden: "Den eventualitet skal jeg uttale meg om når den foreligger." Vi bør ha klart for oss hvilke idealer vi har kjempet for: Rettssikkerhet, pressefrihet, og et fritt næringsliv som få fris fra overgangstidens uunngeelige sentralisering så snart som mulig. Alle apparater som krigen har nødvendiggjort og som har grepet inn i den personlige rettssfare må avvikles.

Etterkrigstiden kan forberedes nå, og for at vi kan komme ut av den uten de opprivende hendelser som vi har kunnet betrakte i andre av de befrierte land, må vi forberede et grunnlag i oss selv. Grunnlaget er ansvar. Det er lett å kritisere, og kritikk fenger, særlig under et så vanskelig arbeid som gjenoppbygningen av et helt land. En hver må være klar over at hans mening influerer på andre, på arbeidsplassen og i hjemmet. En hver kan tjene vårt lands interesser ved å vise ansvar i sine uttalelser.

Helt siden 1940 har vi snakket om frihet, og når den en gang kommer, må vi være klar over hva vi mener med frihet. - Den byggende og bærende frihet er - frihet under ansvar.

DE NORSKE STUDENTER I TYSKLAND.

Alle de norske studenter, i det hele 610, som ble deportert til Tyskland ble med unntagelse av de syke sendt til Alsass. Om lag 80 arbeidet på befestninger ved Bitschweiler (på fransk Bischwiller) på befestninger, resten bodde i de gamle forlegninger i Sennheim. Mandag 21. november ble Sennheim, som ligger like øst for byen Thann i Vogesene, erobret av franskmennene. Fra Bern meldes det at man ikke kjenner til om tyskerne fikk tid til å føre studentene til Tyskland eller hvordan det er gått med dem. Bitschweiler ligger SØ for Hagenau i Nord-Alsace og ligger visstnok innenfor den nåværende kampsone. Angrepet her er ikke kommet så overraskende som i Syd-Alsace og en må derfor anta at studentene er brakt "i sikkerhet" øst for Rhinen.

RUSSISKE FORBEREDELSE.

Reuters spesialkorrespondent i Moskva melder at den røde armés siste store offensiv kan tenkes å begynne når som helst. De russiske forberedelsene for vinterkrigen har vært enorme. De mest berømte armegrupper dras sammen, deriblant Rokossovskis og Konjevs. Disse armegrupper har ikke vært i kamp siden sommeroffensiven i Hvite-Russland. De styrker som nå er blitt samlet er antagelig større enn noen gang tidligere under krigen. Når angrepet begynner vil tusener av kanoner åpne ilden. Det er samlet allslags utrustning fra ski til kjempesnepløyer for å erobre flyplasser. Tyskerne holder seg på defensiven og gjør fabrikske anstrengelser for å forsterke "Östvollen", men russerne er selv overbevist om at de kommer til å trengte dypt inn i Tyskland.

PRESSEKLIPP.

Den norske ambassade i Washington har meddelt at den russiske innmarsj i Finnmark ikke fant sted før Russland ad diplomatisk vei hadde fått den norske regjeringens tillatelse til å overskride grensen. Ved innmarsjen samarbeidet norske patriotiske grupper med de russiske tropper. I den tid som siden er gått har norske og russiske myndigheter samarbeidet intimt. Ambasadens målsmann framhevet den helt igjennom korrekte måte russerne opptrådte på, nå når de for første gang kjempet på vest-europeisk område. De hadde blant annet gitt ordre til at norske flagg skulle heises på alle offentlige bygninger og at alle lojale embets- og tjenestemenn skulle innsettes igjen. Den nazistiske visesordfører i Kirkenes er arrestert av russerne og overlevert til de norske myndigheter. -

De neutrale og fredsslutningen. Daily Telegraph skriver: "Vi har meget godt rede på at det under krigen har vært neutrale av forskjellig slags, og avstanden fra en stilling som "ikke krigførende" har variert etter de krigførendes utsikter. Det er klart at en hver neutral stats stilling kommer til å bedømmes etter fortjenesten. De alliertes krigsmål medfører ikke men diktering av disse staters styreform, men de alliertes fredsmål medfører like lite at noen neutral stat tildeles en rolle ved fredsopp-

gjøret som ikke står i samskling med det blidrag som er ytet til de alliertes sak."

SABOTASJE.

Hver gang det smeller går norske verdier tapt. Det er ikke til å unngå, fordi tyskerne lagrer bensin og olje i norske bensinstasjoner, de oppbevarer flydeler og annet krigsmateriell i norske bedrifter, de reparerer sine egne og stjålne norske skip ved norske verksteder osv. Alle er enige om å baklage ødelagelsen av norsk eiendom. Hos dem som tenker kort, melder det seg kanskje en liten tvil: Kan dette være riktig? De som overhodet ikke tenker, kritiserer sabotasjen åpent.

Frankrike ble befridd så hurtig av ødelagelsene målt med krigens målestokk ble små. De franske innenriks styrker har ikke den minste del av æren for det. Hva beste så deres innsats? De sprangte franske bruer og franske jernbaner; i det hele gjorde de sitt ytterste for å ødelagge den delen av det franske kommunikasjonssettet som var en vesentlig forutsetning for de tyske tilførsler til fronten. I måneder før invasjonen bombet allierte fly franske kommunikasjonssentre og franske fabrikker, som arbeidet for tyskerne. Fransk eiendom og fransk liv strøk med. Uten disse angrep hadde invasjonen neppe latt seg gjennomføre i sommer, og den avgjørende vending i krigen som invasjonen betød hadde blitt utsatt.

Befrielsen kostet i Frankrike og den vil koste her, når norske hjemmestyrker gjennom sine aksjoner også ødelagde norsk eiendom, må tap og vinning veies mot hinannen. Sabotasje sparer oss for bombing. Tyske militære interesser har vært hårdt rammet gjennom sabotasjen i den senere tid. Skulle det samme vært utrettet gjennom bombing, er det ikke tvil om et tapet av norske verdier ville blitt langt større. Selv den viktigste presisjonsbombing kan på langt nær måle seg med sabotasje i "treffsikkerhet". Sabotasjen har praktisk talt ikke krevet norske liv; det er ikke til å unngå at sivile blir drept ved bombeangrep. Selv om en ser bort fra den årlige bombeoferen, er det nært å tro at de norske verdier blir slått, jo mere spares ved å la sabotasjen være. Jo snarere tyskerne blir slått, jo mere vil det bli spart av norsk eiendom og norsk liv. Jo lenger krigen drar ut, jo mere tid får tyskerne til planmessig å ødelagge norsk eiendom. Dette er ikke spådom. Nord-Norge og Nederland i dag er bevis nok. Vi er hverken fanbilske eller naive nok til å tro at norske hjemmestyrkers sabotasjeaksjoner kan avgjøre krigen, men de er av de huggene som sammen med mange andre, faller den tyske krigsmakt.

NORGES NYTT.

Hammerfest fikk 28 timer. Hammerfests innbyggere fikk 28 timer til å berge ut fra sine hjem det de mente de kunne få med seg før ødelagelsen av byen begynte. Da de 28 timer var utløpet begynte tyskerne å gå rundt i husene og hente ut alt de fant av metall- sølv- kobber-, jern- og støpegods. Metallene ble lagt i en haug foran hvert hus og senere samlet sammen. Da tyskerne var ferdig med sine forberedelser begynte de sprengningene på Fuglnesset, først sine egne befestninger, deretter Robertsons anlegg. Hus etter hus innover mot byen ble så tatt, til slutt byen selv. De opptrådte som vanlig med største brutalitet og ingen fikk lov å gå inn i husene etter at fristen var utløpet. En gammel dame som ville hente en jakke i sitt hjem ble nektet adgang. En gammel mann som nektet å forlate sitt hjem ble båret ut med makt. Derpå holdte tyskerne brannbæveske på huset, og satte fyr på. "Nå kan du gå inn igjen," sa de til den gamle mannen. Det er ikke et hus igjen i Hammerfest, selv kjellermurene er ødelagt. Hytter omkring i byens omegn ble også tatt, liketil torvsjøene med brannbæver og torvsåter som ikke var brekt i sjø. Tyskerne ga seg også tid til å ta gjøler der oppe - for sikkerhets skyld hvis noe skulle komme på. Endel av byen kjente menn ble arrestert, deriblant tidligere ordfører Albrechtson, beghandler Hagen og Georg Robertsen. Også på Alta skal det være foretatt arrestasjoner nådt under departementet.

Tyskerne har nå satt inn Luftwaffe mot renflakkene i Nord-Norge. Tyske fly letar opp renflakkene, forfølger de flyktende, vergesløse og vettedyr og molar dem ned med sine neutraljoser.

NYHETENE TORS DAG.

Norge. Den norske forsvarssjef H.K.H. kronprins Olav holdt torsdag en tale hvori han bl.a. sa at alle våpenføre menn i Nord-Norge måtte motsette seg tvangsevakueringen med alle midler. De skulle samle seg i grupper og velge en leder. De måtte også så godt det lot seg gjøre prøve å hindre isolerte tyske ødelagelsesgrupper i deres virksomhet. - Til de organiserte norske hjemmestyrker rettet han en inntrengende advarsel om ikke å gå til aksjon fi "tiden er inne". Ordren til aksjon vil komme gjennom vanlige hjemmelige kanaler når den allierte overkommando i samarbeid med den norske overkommando finner at tidspunktet er gunstig. Hvilket disse har god anledning til å bedømme på grunn av de informasjonene de sitter inne med. Han sluttet: "Tiden er ennå ikke inne, men dagen er ikke langt unna." - - - Ifølge meldinger fra London skal general Falkenhorst være fjernet fra sin stilling som øverstkommanderende i Norge. Årsaken til at han er blitt fjernet skal være uenighet med Terboven og loderne for SS. General Rendulic, sjefen for den tyske lapplandsarmen, nevnes som hans etterfølger.

Vestfronten. 1. kanadiske arme, som er omgruppert etter nedkjempingen av tyskerne ved Scheldemunningen, har gått til offensiv på de alliertes nordlige flanke Ø for Nijmegen. 7 allierte armeer, en kanadisk, 1 britisk, 4 amerikanske og 1 fransk rykker nå fram mot Vest-Tyskland. 1. kanadiske arme har rykket inn på tysk område, og rykker mot den tyske by Kleve. Man berregner at ca. 2 millioner allierte soldater nå deltar i storangrepet fra vest, og meldingen om at 1. kanadiske arme hadde gått til offensiv fulgte umiddelbart etter den viktige konferanse mellom general Eisenhower og feltmarskal Montgomery tirsdag aften. På denne konferanse ekk de to feltherrer ha utarbeidet planen for Tysklands endelige nederlag. - 2. britiske arme har innledet et voldsom artilleriild mot Venlo. Ø for Aachen er de allierte i ferd med å ronse området V for elva Roer, som de har nådd på bred front. Byene Hürtgen, Koslar, Barmen og Kirschberg er inntatt. Lenger S har amerikanerne forsert Isary, som er en bielv til Roer. I Saarområdet kjemper 3. amerikanske arme på en nesten 60 km bred front inne på tysk område. Og skal ifølge de siste meldinger ha inntatt flere av kullgruvene i Saar dalen. Amerikanerne står 3 km fra Saarlautern og 14 km fra Saarbrücken. På general Pattens høyre fløy har 7. amerikanske arme sluttet opp om det samlede angrep mot Saarområdet. Getokamper ble onsdag aften utkjempet i Saar-Union. De tyske styrker i Vosogens befinner seg i en utfordret stilling, og har fått de fleste av sine retrettveier avskåret. **Østfronten.** Marskalk Tolbuchins 3. ukrainske arme har gått til offensiv på bred front i Syd-Ungarn. Etter å ha gått over Danau i nærheten av Baja, som ligger 150 km S for Budapest, har de brutt gjennom de tyske stillingene på en 150 km lang og 40 km dyp front. En kolonne rykker i retning Plattensjøen, mens en annen kolonne har svingt mot N langs Danau vestover for å forsøke å angå Budapest fra V. 330 steder er inntatt, blant dem den store by og kullgruvesentrum Pecs foruten Lihacs, som fi 400 år siden var skueplissen for et stort ungarsk nederlag i kampen mot tyrkerne. Batterszok er også inntatt. Pensjonstrupper sto onsdag 80 km fi Plattensjøen, hvor general Ludendorff i sin tid forutsa at det avgjørende slag i det kommende sammenstøt mellom tyskere og russere skulle utkjempes i Jugoslavia fortsatt den russiske framrykning, og russiske styrker nærmer seg Kaschau. Likeledes fortsetter den russiske framrykning i Syd-Polen. Overalt befinner tyskerne seg på defensiven.

Flyangrep. En styrke på over 4.000 allierte fly angrep onsdag tyske olje- og jernbanemål uten å møte motstand fra Luftwaffe. 1.000 amerikanske bombefly med en eskorte på 1.000 jagere angrep tilslutt og jernbanemål i Dortmund.

Norge. Lette norske sjøstridskrefter angrep en utgående tysk krevay ved utløpet av Sognefjorden. To tyske fartøyer ble sunket foruten muligens to til.

Stockholm. Tyskerne har avvist et tilbud fra den svenske regjering om hjelp til folk fra Nord-Norge.

Tokio. Amerikanske flygende kjernefestninger bombet Tokio påny i natt. Churchill fyller 70 år i dag. Fra hele den frie verden strømmer lykønskninger.